

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Кафедра міжнародних відносин

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Директор інституту наукового
«Каразіньський інститут
міжнародних туристичного бізнесу та

Писаревський М.І.

“ 27 ” серпня 2026 р

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПОЛІТИКА ТА ДИПЛОМАТІЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ**
(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти перший (бакалаврський) _____
галузь знань 29 «Міжнародні відносини» _____
(шифр і назва)
спеціальність 291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії
(шифр і назва)
освітня програма «Міжнародні відносини»
(шифр і назва)
спеціалізація _____
(шифр і назва)
вид дисципліни основна _____
(обов'язкова / за вибором)
факультет ННІ «Каразіньський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою Інституту

“27” серпня 2026 року, протокол №1

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ:

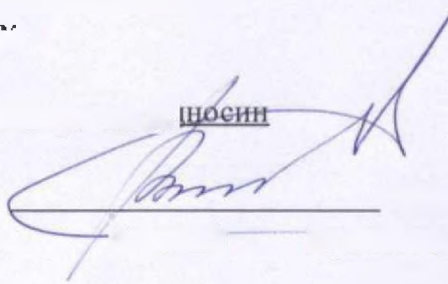
Солових Віталій Павлович, д.держ.упр., професор, професор кафедри міжнародних відносин

Програму схвалено на засіданні кафедри

Міжнародних відносин

Протокол від “26” серпня 2026 року .”

Завідувач кафедри _____

носин

лова Н.А
.. ініціали)

Програму погоджено з гарантом освітньої (професійної/наукової) програми (керівником
проектної групи) міжнародні відносини _____

назва освітньої програми

Гарант освітньої (професійної/наукової) програми
(керівник проектної групи) -Міжнародні віл _____

(підпис)

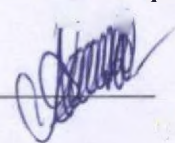
Панасенко ГС
(...різвище та ініціали)

Програму погоджено науково-методичною комісією
ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу» назва факультету,
для здобувачів вищої освіти якого викладається навчальна дисципліна

Протокол від “27” серпня 2026 року, №1

Голова науково-методичної комісії ННІ «Каразінський інститут міжнародних
відносин та туристичного бізнесу»

(підпис)

Панасенко ПС.
звище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Політика та дипломатія Європейського Союзу» складена відповідно до освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми підготовки «Міжнародні відносини» рівень вищої освіти: перший (бакалаврський) спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Політика та дипломатія Європейського Союзу» є формування у здобувачів вищої освіти системи теоретичних знань про Європейський Союз як специфічного суб'єкта міжнародних відносин, його інституційну систему, механізми формування та реалізації спільної зовнішньої і безпекової політики, а також практичних навичок аналізу дипломатичної діяльності ЄС у відносинах з провідними міжнародними партнерами та регіонами світу.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни

- розкрити правові засади, принципи та інституційний механізм формування зовнішньої політики Європейського Союзу, співвідношення компетенцій наднаціональних інституцій та держав-членів;
- сформулювати розуміння еволюції та сучасного стану Спільної зовнішньої та безпекової політики, Спільної політики безпеки і оборони, а також перспектив стратегічної автономії ЄС;
- ознайомити здобувачів із формами, інструментами та сучасними трансформаціями дипломатії Європейського Союзу, зокрема публічною, цифровою, економічною та стратегічною комунікацією;
- забезпечити комплексне бачення політики ЄС щодо ключових регіонів та партнерів (Східне партнерство, США, Китай, росія, Західні Балкани, Близький Схід і Північна Африка, держави Африки, Азії та Латинської Америки);
- сформулювати здатність аналізувати динаміку відносин України та Європейського Союзу, зокрема в контексті євроінтеграційного поступу, підтримки з боку ЄС в умовах російської агресії та перспектив набуття Україною членства.

1.3. Кількість кредитів: 4

1.4. Загальна кількість годин: 120

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Обов'язкова	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
4-й	-
Семестр	
8-й	-
Лекції	

24 год.	-
Практичні, семінарські заняття	
24 год.	-
Самостійна робота	
72 год.	-
у тому числі індивідуальні завдання (курсова робота)	
год.	-

У разі формування малочисельних груп обсяг аудиторного навчального навантаження, відведеного на вивчення навчальної дисципліни, зменшується відповідно до Положення про планування й звітування науково-педагогічних працівників Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна.

1.6. Перелік компетентностей, що формує дана дисципліна

Загальні компетентності:

ЗК3. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК4. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК5. Здатність працювати в міжнародному контексті.

Спеціальні (фахові) компетентності:

СК7. Здатність аналізувати міжнародні інтеграційні процеси у світі та на Європейському континенті, та місце в них України.

СК9. Здатність застосовувати знання характеристик розвитку країн та регіонів, особливостей та закономірностей глобальних процесів та місця в них окремих держав для розв'язання складних спеціалізованих задач і проблем.

СК11. Здатність аналізувати природу та еволюцію міжнародних організацій, їх місця у системі міжнародних відносин, основних форм та перспектив співпраці України з ними.

СК17. Здатність обґрунтовувати доцільність застосування дипломатичних методів вирішення проблем, завдань, конфліктних ситуацій на міжнародному рівні.

1.7. Перелік результатів навчання, що формує дана дисципліна

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні досягти наступних результатів:

РН03. Знати природу міжнародного співробітництва, характер взаємодії між міжнародним акторами, співвідношення державних, недержавних акторів у світовій політиці.

РН06. Знати природу та характер взаємодій окремих країн та регіонів на глобальному, регіональному та локальному рівнях.

РН07. Знати засади дипломатичної та консульської служби, специфіку та особливості дипломатичного протоколу та етикету.

РН08. Знати стратегії ведення дипломатичних переговорів.

РН11. Досліджувати проблеми міжнародних відносин, регіонального розвитку, зовнішньої політики, міжнародних комунікацій, із використанням сучасних політичних, економічних і правових теорій та концепцій, наукових методів та міждисциплінарних підходів, презентувати результати досліджень, надавати відповідні рекомендації.

1.8. Пререквізити: «Теорія міжнародних відносин», «Правове забезпечення міжнародних відносин», «Міжнародні відносини та глобальна політика», «Міжнародні організації», «Інформаційно-аналітична діяльність в міжнародних відносинах».

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Тема 1. Європейський Союз як суб'єкт міжнародної політики та дипломатії

1. Формування Європейського Союзу та еволюція його міжнародної ролі.
2. ЄС як особливий суб'єкт міжнародних відносин.
3. Основні принципи та цінності зовнішньої політики ЄС.
4. Правові основи зовнішньої діяльності Європейського Союзу.
5. Співвідношення компетенцій ЄС і держав-членів у сфері зовнішньої політики.
6. Основні напрями та пріоритети міжнародної діяльності ЄС.
7. ЄС у системі сучасних міжнародних відносин.

Тема 2. Інституційна система та механізми формування зовнішньої політики ЄС

1. Основні інституції ЄС та їхня роль у формуванні зовнішньої політики.
2. Європейська рада та Рада ЄС у сфері зовнішньої політики.
3. Європейська комісія та її роль у зовнішніх відносинах.
4. Високий представник ЄС із закордонних справ і політики безпеки.
5. Європейська служба зовнішніх справ.
6. Європейський парламент і його вплив на міжнародну діяльність ЄС.
7. Механізми прийняття зовнішньополітичних рішень у ЄС.

Тема 3. Спільна зовнішня та безпекова політика Європейського Союзу

1. Еволюція Спільної зовнішньої та безпекової політики ЄС.
2. Основні принципи та механізми СЗБП.
3. Спільна політика безпеки і оборони ЄС.
4. Цивільні та військові місії Європейського Союзу.
5. Санкційна політика ЄС як інструмент зовнішньої політики.
6. Взаємодія ЄС із НАТО у сфері безпеки та оборони.
7. Проблеми формування стратегічної автономії Європейського Союзу.

Тема 4. Дипломатія Європейського Союзу: форми, інструменти та сучасні трансформації

1. Поняття та особливості дипломатії Європейського Союзу.
2. Традиційна та багатостороння дипломатія ЄС.
3. Дипломатичні представництва ЄС у світі.
4. Публічна та цифрова дипломатія Європейського Союзу.
5. Економічна, культурна та гуманітарна дипломатія ЄС.
6. Стратегічні комунікації та протидія дезінформації.
7. Нові форми дипломатії ЄС в умовах цифровізації міжнародних відносин.

Тема 5. Зовнішня політика ЄС щодо основних регіонів і міжнародних партнерів

1. Політика ЄС щодо країн Східного партнерства.
2. Відносини ЄС і США.
3. Відносини Європейського Союзу з Китаєм.
4. Політика ЄС щодо Росії.
5. Відносини ЄС із країнами Західних Балкан.
6. Політика ЄС щодо Близького Сходу та Північної Африки.
7. Взаємодія ЄС із державами Африки, Азії та Латинської Америки.

Тема 6. Україна та Європейський Союз: політика, дипломатія та безпекова взаємодія

1. Еволюція відносин України та Європейського Союзу.
2. Україна в політиці ЄС щодо Східної Європи.
3. Угода про асоціацію та поглиблення політичної інтеграції.
4. Європейська політика сусідства та Східне партнерство.

5. Політика ЄС щодо України після початку російської агресії.
6. Підтримка України Європейським Союзом у сфері безпеки, економіки та гуманітарної політики.
7. Європейська інтеграція України та перспективи членства в ЄС.
8. Дипломатія України у взаємодії з інституціями та державами-членами Європейського Союзу.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин				
	денна форма				
	усього	у тому числі			
		л	с	лаб.	інд. с.р.
1	2	3	4	5	6 7
Тема 1. Європейський Союз як суб'єкт міжнародної політики та дипломатії	20	4	4		12
Тема 2. Інституційна система та механізми формування зовнішньої політики ЄС	20	4	4		12
Тема 3. Спільна зовнішня та безпекова політика Європейського Союзу	20	4	4		12
Тема 4. Дипломатія Європейського Союзу: форми, інструменти та сучасні трансформації	20	4	4		12
Тема 5. Зовнішня політика ЄС щодо основних регіонів і міжнародних партнерів	20	4	4		12
Тема 6. Україна та Європейський Союз: політика, дипломатія та безпекова взаємодія	20	4	4		12
Усього годин	120	24	24		72

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Європейський Союз як суб'єкт міжнародної політики та дипломатії	2
2		2
3	Тема 2. Інституційна система та механізми формування зовнішньої політики ЄС	2
4		2

5	Тема 3. Спільна зовнішня та безпекова політика Європейського Союзу	2
6		2
7	Тема 4. Дипломатія Європейського Союзу: форми, інструменти та сучасні трансформації	2
8		2
9	Тема 5. Зовнішня політика ЄС щодо основних регіонів і міжнародних партнерів	2
10		2
11	Тема 6. Україна та Європейський Союз: політика, дипломатія та безпекова взаємодія	2
12		2
	Разом	24

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
1	Тема 1. Європейський Союз як суб'єкт міжнародної політики та дипломатії - Підготувати аналітичну довідку про основні етапи еволюції зовнішньополітичної суб'єктності Європейського Союзу від Римських договорів до Лісабонського договору. - Розкрити у формі есе концепцію ЄС як «нормативної сили» (normative power Europe) та навести приклади її прояву у зовнішній політиці Союзу. - Скласти порівняльну таблицю розподілу компетенцій між інституціями ЄС та державами-членами у сфері зовнішньої політики (виключна, спільна, підтримуюча компетенція). - Проаналізувати положення установчих договорів ЄС (ДЕС, ДФЕС), що визначають правові основи зовнішньої діяльності Союзу, та виокремити ключові статті. - Підготувати презентацію на тему «Місце Європейського Союзу в сучасній системі міжнародних відносин: між наднаціональністю та міжурядовістю».	12
2	Тема 2. Інституційна система та механізми формування зовнішньої політики ЄС - Скласти структурну схему інституційного механізму формування зовнішньої політики ЄС із зазначенням функцій кожного органу. - Підготувати порівняльний аналіз повноважень Голови Європейської ради, Голови Європейської комісії та Високого представника ЄС із закордонних справ і політики безпеки у зовнішньополітичній сфері. - Дослідити структуру та завдання Європейської служби зовнішніх справ (ЄСЗС), підготувати короткий аналітичний огляд. - Проаналізувати механізм ухвалення рішень одностайністю та кваліфікованою більшістю у сфері СЗБП, визначити переваги й обмеження кожного з них.	12

	5. Підготувати кейс-аналіз конкретного зовнішньополітичного рішення ЄС (за вибором здобувача) із визначенням ролі окремих інституцій у процесі його ухвалення.	
3	Тема 3. Спільна зовнішня та безпекова політика Європейського Союзу 1. Підготувати хронологічний огляд еволюції СЗБП від Маастрихтського договору до Стратегічного компасу ЄС (2022 р.). 2. Проаналізувати структуру та завдання Спільної політики безпеки і оборони (СПБО), навести приклади цивільних і військових місій ЄС. 3. Дослідити санкційну політику Європейського Союзу як інструмент зовнішньої політики на прикладі санкційних режимів щодо росії. 4. Підготувати порівняльну характеристику взаємодії ЄС і НАТО у сфері безпеки та оборони, визначити напрями співпраці й суперечності. 5. Написати аналітичну записку на тему «Проблеми та перспективи формування стратегічної автономії Європейського Союзу».	12
4	Тема 4. Дипломатія Європейського Союзу: форми, інструменти та сучасні трансформації 1. Розкрити специфіку дипломатії ЄС як недержавного дипломатичного актора порівняно з класичною державною дипломатією. 2. Підготувати огляд мережі дипломатичних представництв ЄС (делегацій) у світі та їхніх функцій. 3. Проаналізувати інструменти публічної та цифрової дипломатії ЄС на конкретних прикладах комунікаційних кампаній. 4. Дослідити механізми стратегічних комунікацій ЄС та протидії дезінформації (зокрема діяльність East StratCom Task Force). 5. Підготувати есе на тему «Економічна, культурна та гуманітарна дипломатія ЄС як «м'яка сила» Союзу».	12
5	Тема 5. Зовнішня політика ЄС щодо основних регіонів і міжнародних партнерів 1. Підготувати порівняльний аналіз політики ЄС щодо країн Східного партнерства та Західних Балкан. 2. Дослідити трансатлантичні відносини ЄС і США: спільні інтереси та сфери суперечностей. 3. Проаналізувати підходи ЄС до відносин із Китаєм у форматі «партнер – конкурент – системний суперник». 4. Підготувати аналітичний огляд еволюції політики ЄС щодо росії до та після повномасштабного вторгнення 2022 року.	12

	5. Скласти порівняльну характеристику взаємодії ЄС із регіонами Близького Сходу й Північної Африки та державами Африки, Азії й Латинської Америки.	
6	Тема 6. Україна та Європейський Союз: політика, дипломатія та безпекова взаємодія 1. Підготувати хронологію розвитку договірно-правової бази відносин Україна – ЄС від Угоди про партнерство і співробітництво до Угоди про асоціацію. 2. Проаналізувати зміст та значення політики Європейського сусідства і Східного партнерства для України. 3. Дослідити форми підтримки України з боку ЄС (безпекова, фінансово-економічна, гуманітарна) після початку російської агресії. 4. Підготувати аналітичну довідку про стан виконання Україною критеріїв для набуття членства в Європейському Союзі. 5. Написати есе на тему «Дипломатія України у взаємодії з інституціями та державами-членами ЄС в умовах війни».	12
7	Разом	72

6. Індивідуальні завдання

Індивідуальне завдання не передбачене

7. Методи навчання

У процесі навчання використовуються словесні методи: лекція, лекція дискусія; наочні: наприклад, ділова гра; практичні: науково-дослідні завдання. Крім того, важливу роль відіграють творчі, проблемно-пошукові методи, пов'язані із постановкою наукової гіпотези, розгляд якої має знайти відображення в навчальній діяльності студентів.

8. Методи контролю

Система оцінювання знань, вмінь та навичок студентів передбачає виставлення оцінок за усіма формами проведення занять.

Перевірка та оцінювання знань студентів може проводитися у наступних формах:

- оцінювання роботи студентів під час практичних занять;
- оцінка за індивідуальну роботу студентів; - проведення проміжного контролю; - проведення підсумкового контролю.

Загальна оцінка з дисципліни визначається як сукупність балів, що студент отримує за змістовні модулі та модульний контроль. Проміжний контроль знань студентів здійснюється шляхом проведення тестування з основних навчальних

елементів змістовних тем. Сума балів, які студент денної форми навчання може набрати за першим та другим розділом, дорівнює 60. Підсумковий контроль здійснюється у формі заліку. До заліку допускаються студенти, які мають достатню кількість балів з поточного контролю та написання і захисту індивідуальної роботи. Загальна кількість балів за успішне виконання залікових завдань становить 40.

Підсумковий контроль представлений у вигляді тестових питань. А саме – 40 тестових питань, кожне з яких важить 1 бал.

УВАГА! У разі використання заборонених джерел під час заліків студент на вимогу викладача залишає аудиторію та одержує загальну нульову оцінку (0). У разі настання / подовження дії обставин непоборної сили здобувачам вищої освіти денної форми навчання надається можливість скласти екзамен в тестовій формі (білет містить 20 тестових завдань, здобувач одержує 2 бали за кожну вірну відповідь) дистанційно на платформі Moodle в дистанційному курсі «Політика та дипломатія Європейського Союзу».

Сумарна оцінка за вивчення дисципліни розраховується як сума контрольних оцінок та балів, отриманих за результатами поточного та підсумкового семестрового контролю. Загальна сума балів підсумкового семестрового контролю складає 100.

9. Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна , робота індивідуальні завдання						Разом	Залік	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	60	40	100
10	10	10	10	10	10			

T1, T2 ... – теми розділів.

Структура та складові підсумкової оцінки з дисципліни

Поточний контроль протягом семестру – 60 балів. З них:

- активна робота на семінарських заняттях – 60 балів (до 10 бали за кожне семінарське);

Поточний контроль проводиться на кожному семінарському занятті та за результатами виконання завдань самостійної роботи. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти із зазначеної теми (у тому числі, самостійно опрацьованого матеріалу) під час роботи на семінарських заняттях.

Критерії поточного оцінювання знань студентів

Усний виступ, виконання письмового завдання	Критерії оцінювання
9-10	В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу.
7-8	Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки.
5-6	В цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки.
3-4	Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхнево (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності.
1-2	Частково володіє навчальним матеріалом, не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки.
0	Не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

Доповнення виступу:

2 бали – отримують здобувачі вищої освіти, які глибоко володіють матеріалом, чітко визначили його зміст; зробили глибокий системний аналіз змісту виступу, виявили нові ідеї та положення, що не були розглянуті, але суттєво впливають на зміст доповіді, надали власні аргументи щодо основних положень даної теми.

1 бал отримують здобувачі, які виклали матеріал з обговорюваної теми, що доповнює зміст виступу, поглиблює знання з цієї теми та висловили власну думку.

Суттєві запитання до доповідачів:

2 бали отримують здобувачі вищої освіти, які своїм запитанням до виступаючого суттєво і конструктивно можуть доповнити хід обговорення теми.

1 бал отримують здобувачі вищої освіти, які у своєму запитанні до виступаючого вимагають додаткової інформації з ключових проблем теми, що розглядається.

Умови допуску здобувача до підсумкового семестрового контролю: виконання поточного контролю у вигляді тестів, роботи на семінарських та лекційних заняттях,

Зарахування неформальної освіти та додаткових активностей

1. Зарахування сертифікованих курсів

Здобувачі вищої освіти можуть отримати додаткові бали за успішне проходження дистанційних курсів або тренінгів на провідних освітніх платформах (Coursera, Prometheus тощо), які тематично пов'язані зі змістом дисципліни.

Умови зарахування: студент має надати викладачеві офіційний документ (сертифікат або свідоцтво), що підтверджує успішне завершення курсу. Курс має бути погоджений з викладачем. Рекомендується обговорити вибір курсу заздалегідь. За успішне проходження одного курсу може бути зараховано до 5 балів додаткової_поточної успішності.

2. Зарахування активної участі в наукових заходах

Додаткові бали можуть бути нараховані за активну участь у наукових конференціях, семінарах, публікацію наукових статей або тез досліджень.

Умови зарахування: студент має надати офіційне звернення до викладача. До звернення необхідно додати підтверджуючі документи (сертифікати учасника конференції, копії наукових публікацій, витяги з протоколів тощо).

Кількість балів: участь з доповіддю на науково-практичній конференції: до 5 балів; публікація тез конференції: до 5 балів; публікація статті у фаховому виданні: до 10 балів.

Кожне таке звернення розглядається окремо. Рішення ухвалюється відповідно до чинних нормативно-правових документів Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Незалежно від кількості додаткових активностей, максимальний рівень поточної успішності не може перевищувати 60 балів.

У кінці семестру сумуються всі отримані студентом бали. Вказані вище види і форми засвоєння навчального курсу дають можливість набрати 60 балів та 40 балів за екзаменаційну роботу. Отже, максимальна кількість балів – 100.

Критерії оцінювання навчальних досягнень

Під час вивчення навчальної дисципліни використання технологій штучного інтелекту (ШІ) здійснюється відповідно до Політики використання технологій штучного інтелекту Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.

У межах дисципліни застосовуються такі обмеження та вимоги щодо використання буд-яких моделей ШІ:

1. Використання технологій штучного інтелекту не допускається під час виконання контрольних заходів, спрямованих на перевірку індивідуальних знань і сформованості компетентностей здобувача освіти, зокрема: усного опитування, модульних контрольних робіт, екзамену (заліку), якщо інше не визначено викладачем, інших видів оцінювання, для яких викладачем встановлено обмеження щодо використання ШІ.

2. Під час підготовки до семінарських занять, виконання індивідуальних завдань, рефератів, аналітичних оглядів та інших письмових робіт дозволяється використання ШІ для: пошуку та систематизації інформації, добору та первинного аналізу наукових джерел, пояснення складних понять, удосконалення структури тексту, перевірки граматики, стилю та оформлення, генерації ідей, плану роботи або прикладів.

Фінальний текст роботи, висновки, аналіз, інтерпретація результатів та прийняті рішення повинні бути самостійно підготовлені здобувачем освіти.

Декларування використання ШІ.

У разі використання технологій штучного інтелекту здобувач освіти зобов'язаний зазначити: назву сервісу або моделі ШІ; дату використання; характер допомоги (генерація ідей, пошук інформації, аналіз даних, генерація коду, редагування тексту тощо).

За вимогою викладача здобувач освіти повинен надати використані запити (prompts) або пояснити спосіб використання інструментів ШІ.

Недеклароване використання технологій штучного інтелекту або подання згенерованого ШІ матеріалу як власного результату навчальної діяльності розглядається як порушення принципів академічної доброчесності відповідно до внутрішніх нормативних документів Університету.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка
	для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	зараховано
70-89	
50-69	
0-49	незараховано

10. Рекомендована література Основна література

1. Аракелян М. Р., Акіменко Ю. Ю., Гребенюк Д., Гриб Г. М., Дронов В. Ю., Сурілова О. Право Європейського Союзу : навч.-метод. посіб. для практ. занять та самостійної роботи / за ред. Х. Н. Безруза ; НУ «ОЮА». Одеса : Фенікс, 2024. 173 с.
2. Пошедін О. І. Спільна зовнішня і безпекова політика Європейського Союзу в контексті перспективи набуття членства України в ЄС. *Європейські історичні студії*. 2023. № 26. С. 18–27.
3. Романюк В. А., Кірик А. Ю. Ефективність повноважень Верховного представника ЄС з питань закордонних справ і політики безпеки у сфері зовнішньої політики. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2025. № 3. С. 500–504.
4. Конончук І. М. Правовий статус Верховного представника ЄС із питань закордонних справ і політики безпеки. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2024. Вип. 84(4). С. 287–291.
5. Кукарцев О. Санкційна політика ЄС як засіб протидії російському імперіалізму. *Літопис Волині*. 2023. № 28. С. 256–260.
6. Кононенко В. П., Комарова Т. Г. Цифрова дипломатія як засіб стратегічної комунікації держави. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Питання політології»*. 2024. Вип. 45. С. 15–20.
7. Дмитренко С. П., Дмитренко О. С., Жабінець Н. В. Європейський Союз: переосмислення безпекової та зовнішньої політики. *Публічне управління і політика*. 2025. № 5(9).
8. Логвиненко В. В. Трансформація європейської системи безпеки в умовах російсько-української війни. *Політикус*. 2025. Вип. 5. С. 168–172.
9. Звіт про виконання Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом за 2025 рік / Урядовий офіс координації європейської та євроатлантичної інтеграції Секретаріату Кабінету Міністрів України. Київ, 2025.
10. Перспективи формування нової європейської системи безпеки : аналіт. доп. / Національний інститут стратегічних досліджень. Київ : НІСД, 2025. 45 с.

Допоміжна література

1. Кубко В. Цифрова дипломатія в сучасних міжнародних відносинах. *Вісник Львівського університету. Серія філософсько-політологічні студії*. 2023. Вип. 50.
2. Мальський М., Вовк Р., Кучик О. (упоряд.) Цифрова дипломатія України: синергія реального і віртуального : матеріали Міжнар. наук. конф. (Львів, 24 листопада 2023 р.). Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2023. 120 с.
3. Ціннісний вимір європейської безпекової політики в умовах повномасштабної війни росії проти України. *Проблеми всесвітньої історії*. 2025. № 3(31). С. 18–24.
4. Кулінич Т. О. та ін. Право Європейського Союзу : навч. посіб. (розділи щодо зовнішньої компетенції та зовнішньоекономічної діяльності ЄС). Одеса : Фенікс, 2024.
5. Механізм реалізації санкційної політики Європейського Союзу. *Аспекти публічного управління*. 2023.
6. Європейська оборонна індустріальна стратегія (EDIS) та участь України: аналітичний огляд. *Вісник Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка*. 2024.
7. Як Україна рухається до ЄС? Ключові процеси євроінтеграції : аналіт. матеріал / Центр демократії та верховенства права. Київ, 2025.
8. Шлях України до вступу в ЄС: головні здобутки 2024 року : інформ.-аналіт. огляд /

- Урядовий офіс координації європейської та євроатлантичної інтеграції. Київ, 2024.
9. Дугієнко Н. Санкційна коаліція та посилення обмежувальних заходів проти рф: правові та політичні аспекти. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024.
 10. Краснопольська Т. М., Милосердна І. М. Цифрова дипломатія як основа нової публічної дипломатії. *Актуальні проблеми політики*. 2023. Вип. 69. С. 13–20.
 11. Badell D. Norm Contestation in EU Foreign Policy. London : Palgrave Macmillan, 2025.
 12. Ashton C. And Then What? Stories of 21st Century Diplomacy. London : Elliott & Thompson, 2023.
 13. Biermann F. The Battle for Authority in European Defence Cooperation. Cham : Palgrave Macmillan, 2023.
 14. Engelbrekt A. B., Ekman P., Michalski A., Oxelheim L. The Borders of the European Union in a Conflictual World: Interdisciplinary European Studies. Cham : Palgrave Macmillan, 2024.
 15. Lika L., Riga D. (Eds.) EU Geopolitical Actorness in a Changing World. Cham : Palgrave Macmillan, 2024.
 16. Jopp M., Pollak J. (Eds.) The European Union's Geopolitics: The Lackluster World Power. Cham : Springer, 2024.
 17. Alcaro R., Dijkstra H. (Guest Eds.) Re-imagining EU Foreign and Security Policy in a Complex and Contested World. *Italian Journal of International Affairs*. 2024. Vol. 59, № 1.
 18. Doyle K., McGearty S. The EU's Approach to Conflict Analysis in Integrated Conflict Interventions. Cham : Springer, 2025.
 19. Neuman M., Wessel R. A., de Zee T. (Eds.) A Geopolitical Europe in the Making?: The EU's Actorness in a (De-)Globalising World. Cham : Springer, 2025.
 20. Jørgensen K. E., Knudsen T. B., Landorff L. Europe's World: Policy Paradigms, Strategic Thinking and the Anti-Liberal Challenge. Bristol : Bristol University Press, 2025.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відеолекції, інше методичне забезпечення

Міністерство закордонних справ України. URL: <https://mfa.gov.ua/>

Рада національної безпеки і оборони України. URL: <https://www.rnbo.gov.ua/>

Дипломатична академія України імені Геннадія Удовенка при МЗС. URL: <https://da.mfa.gov.ua/>

Академія Онлайн — Дипломатична академія України. URL: <https://online.dau.kyiv.ua/>

Національний інститут стратегічних досліджень. URL: <https://niss.gov.ua/>

Урядовий портал. Кабінет Міністрів України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/>

Офіційне інтернет-представництво Президента України. URL: <https://www.president.gov.ua/>

Періодичні наукові видання Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. URL: <https://periodicals.karazin.ua/>

Законодавство України: база даних. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>

AI and Diplomacy. Diplo Foundation. URL: <https://www.diplomacy.edu/topics/ai-and-diplomacy/>

12. Особливості навчання за денною формою в умовах дії обставин непереборної сили

В умовах дії обставин непереборної сили освітній процес в університеті здійснюється відповідно до наказів/ розпоряджень ректора/ проректора або за змішаною формою навчання або повністю дистанційно в синхронному режимі.

Складання підсумкового семестрового контролю: в разі запровадження жорстких обмежень з заборонаю відвідування ЗВО студентам денної форми навчання надається можливість скласти

залік дистанційно на платформі Moodle в дистанційному курсі «Політика та дипломатія Європейського Союзу».

Додаток 1

Додаток до робочої програми навчальної дисципліни _____
(назва дисципліни)

Дію робочої програми продовжено: на 20____/20____ н. р.

Заступник декана _____ факультету з навчальної роботи

(підпис) (прізвище, ініціали)

«____» _____ 20____ р.

Голова науково-методичної комісії _____ факультету

(підпис) (прізвище, ініціали)

«____» _____ 20____ р.